

Коноваленко Дмитро Валерійович
*кандидат економічних наук,
викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування
імені С. Юрія,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»*

Гуденко Богдан Олександрович
*аспірант,
Державна навчально-наукова установа
«Академія фінансового управління»*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-439-2-30>

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ВЕТЕРАНСЬКОГО БІЗНЕСУ

Соціально-економічні наслідки війни створили унікальні виклики для української економіки, серед яких особливого значення набуває інтеграція ветеранів у цивільне життя. Підприємництво ветеранів не тільки сприяє їхній соціальній адаптації, але й відіграє ключову роль у процесах відновлення економіки, створюючи робочі місця, підвищуючи соціальну стабільність і залучаючи ресурси на місцевому рівні. Проте сучасна система фінансової підтримки ветеранів-підприємців потребує суттєвого вдосконалення. Це зумовлено тим, що існуючі механізми часто не враховують специфіку ведення бізнесу в умовах війни та післявоєнної відбудови.

Основною метою є визначення ключових напрямків подальших досліджень, спрямованих на модернізацію фінансової підтримки, яка враховує потреби ветеранів. Пріоритетними є вивчення інноваційних механізмів пільгового кредитування, які мінімізують фінансові ризики, і розробка грантових програм для забезпечення стартового капіталу або розвитку бізнесу. Податкові стимули також потребують уваги, адже вони можуть полегшити податкове навантаження для ветеранського бізнесу у найбільш постраждалих регіонах.

Питанням модернізації державних фінансів та розвитку ветеранського бізнесу присвячено вагома кількість досліджень українських науковців. Серед них слід виділити роботи [1–7], які описують базові підйоми до започаткування ветеранського бізнесу, модерні засади його розвитку в системі бюджетного стратегування післявоєнного відновлення України, соціологізації державних фінансів тощо.

Основним викликом для ветеранів є доступ до фінансових ресурсів. Багато банків і фінансових установ обмежують кредитування малих і середніх підприємств через високі ризики, викликані російсько-українською війною. У цьому контексті пропонується запровадження державних гарантій для кредитів. Цей механізм дозволить розділити ризики між державою та банками, що стимулюватиме останніх до збільшення обсягів фінансування ветеранського бізнесу. Крім того, створення спеціальних фондів для страхування військових ризиків допоможе захистити підприємства від непередбачених витрат, пов'язаних із руйнуванням інфраструктури чи зупинкою діяльності через військові дії.

Руйнування інфраструктури також є суттєвою перешкодою для розвитку ветеранського бізнесу. Зруйновані логістичні ланцюги, відсутність доступу до енергетичних ресурсів і виробничих потужностей змушують підприємців адаптуватися до нових умов, часто зазнаючи значних фінансових втрат. У таких умовах державна політика має бути спрямована на відновлення інфраструктури через створення державно-приватного партнерства. Це дозволить прискорити реконструкцію доріг, мостів, логістичних центрів, які є ключовими для забезпечення безперервного функціонування ветеранського бізнесу.

Важливим інструментом підтримки є цифровізація ветеранського бізнесу. Досвід війни показав, що підприємства, які мають змогу працювати онлайн, демонструють вищий рівень стійкості. Державна політика має сприяти впровадженню цифрових технологій через грантове фінансування, а також організацію навчальних програм для ветеранів у сфері електронної комерції, цифрового маркетингу та програмування. Особливу увагу слід приділити розвитку цифрових

платформ для краудфандингу, орієнтованих на ветеранські проекти, які дозволять залучити інвестиції як з України, так і з-за кордону.

Психологічна підтримка ветеранів, які займаються бізнесом, також є важливим аспектом державної політики. Військовий досвід, особливо за умов бойових дій, може супроводжуватися посттравматичним стресовим розладом, депресією чи тривожністю. Ці фактори негативно впливають на здатність ефективно керувати бізнесом. Розвиток державних програм психологічної реабілітації та створення менторських мереж, у яких успішні ветерани діляться досвідом з новачками, сприятимуть не лише економічній, але й соціальній стійкості ветеранської спільноти.

Одним із перспективних напрямів модернізації є податкова політика. У зонах бойових дій чи в постраждалих регіонах ветеранський бізнес зазнає значних збитків. У таких умовах необхідно передбачити податкові пільги, канікули та зниження податкового навантаження. Наприклад, ветеранський бізнес, який функціонує у найбільш постраждалих зонах, можуть бути звільнені від сплати податків на п'ять років після війни, що створить основу для їхнього відновлення. Крім того, важливо стимулювати великі компанії інвестувати у ветеранський бізнес, надаючи їм додаткові податкові стимули.

Слід також враховувати, що післявоєнний період часто супроводжується хаосом і корупцією, що може стати загрозою для економічного розвитку. Тому одним із пріоритетів державної політики має бути боротьба з корупцією та створення сприятливих умов для розвитку ветеранського бізнесу, що буде основою резильєнтної економіки в майбутньому.

В таких умовах, рекомендуємо розглянути доцільність:

- надання кредитів, грантів, податкових пільг та консультацій для малого і середнього ветеранського бізнесу;
- створення спеціальних програм для підтримки малого та середнього ветеранського бізнесу, що належить людям з інвалідністю, жінкам та представникам інших вразливих верст населення;
- спрощення процедури реєстрації та ведення ветеранського бізнесу.

Унікальним підходом може стати впровадження державних криптовалютних фондів для фінансування ветеранського бізнесу. Враховуючи розвиток технологій блокчейн та криптовалют, Україна може стати лідером у створенні таких інструментів. Державні криптовалютні фонди можуть забезпечувати додатковий спосіб інвестування у ветеранські підприємства, сприяючи зниженню витрат на транзакції та підвищенню прозорості розподілу ресурсів.

Міжнародна співпраця також може відіграти ключову роль у розвитку ветеранського бізнесу. Організації, такі як ОЕСР чи ЄБРР, можуть стати партнерами у залученні іноземних інвестицій та розробці інноваційних фінансових інструментів. Водночас, держава повинна забезпечити прозорість і підзвітність у розподілі ресурсів, щоб запобігти корупції та неефективному використанню коштів.

Загалом, модернізація державних фінансів повинна бути спрямована на створення інтегрованої системи підтримки ветеранського бізнесу, яка враховує всі аспекти – від фінансування до психологічної реабілітації. Впровадження комплексного підходу забезпечить не лише економічну стійкість підприємств, але й стане базою для відновлення української економіки в цілому. Такий підхід повинен бути закріплений на законодавчому рівні, а його реалізація – координуватися міждержавними органами, бізнес-спільнотою та міжнародними партнерами.

Попри всі труднощі, які постали перед Україною, автори розглядають модернізацію державних фінансів у процесі забезпечення стійкості ветеранського бізнесу як унікальний шанс для країни перейти від сировинної моделі економіки до знаннєвої. Для досягнення цього необхідно розробити стратегії реформування системи управління державними фінансами, які гармонійно поєднують завдання повоєнного відновлення з принципами інклюзивної економіки та сприятимуть поступовій еволюції фінансової системи країни.

Список використаної літератури:

1. Петруха Н.М., Петруха С.В. Державне регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань в умовах структурно-інституціональної та функціональної трансформації сільської економіки: проблеми

методології, теорії, соціально-економічної та секторальної політики : монографія. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Професіонал», 2020. 496 с.

2. Petrukha N., Petrukha S., Alekseienco N., Kushneruk O., Mazur A. Social imperatives of Public Finance: war adaptation and principles of post-war recovery. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 3(50) P. 358–371. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.3.50.2023.4031>

3. Petrukha S.V., Tripak M.M., Petrukha N.M., Konovalenko D.V. Modernization of Public Finances and Resilience of Veteran Business. *The Problems of Economy*. 2024. № 3(61). P. 249–260. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-3-249-260>

4. Pushak Y., Zaichenko V., Kornicheva H., Petrukha S., Kharabovskiy Y. Features of the Impact of Military Actions on Food Security. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. No. 6. P. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.6>

5. Petrukha N., Petrukha S., Hudenko B., Hudenko O. The Policy of Heroes – a new Philosophy of Veteran Business. *Business Inform*. 2024. № 552. P. 392–404. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-392-404>

6. Тріпак М., Петруха С., Петруха Н., Коноваленко Д. Ветеранський бізнес: резильєнтність інклюзивної економіки та державних фінансів. *Інклюзивна економіка*. 2024. № 2(04). С. 42–55. DOI: https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.4-8

7. Petrukha S., Konovalenko D., Petrukha N. Inclusive Economy and Public Finance: Current State and Principles of Post-War Recovery. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. № 10(2). P. 219–231. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-2-219-231>